НОЯБРЬ
11
1940 во
№ 147 (1291)
ДОНЫС 10 ур.

СТАВ СТРАНАЯССА ПРОЛЕТАРИЙЯС, ӦТУВТЧӦЙ!

КОМИ КОМСОМОЛЕЦ

ГАЗЕТ ЛЭДЗӦНЫ
ВЛКСМ
КОМИ ОБКОМ
ДА СЫКТЫВКАРСА
ГОРКОМ

СӦВЕТСКӦЙ ВЛАСТЬЛЫ 23 ВО

Большой театрын торжественнӧй заседание вылын М. И. КАЛИНИН ёртлӧн доклад

1940 вося ноябрь 6 лунӧ

Ёртъяс, сӧветскӧй власть существуйтӧмлӧн 23 во босьтас тӧдчана места ССР Союзлӧн историяын. Тайӧ—гырысь успехъяслӧн во кыдзи социалистическӧй строительствоын, сідзи и внешней политика юкӧнын.

Тайӧ во заводитчигӧн промышленностьӧн производственнӧй план тыртӧм встречайтіс серьёзнӧй сьӧкыдлунъяс. Ме кута тӧдвылын не обычнӧй сьӧкыдлунъяс, кодъяс артмӧны миян кыптӧмӧн, а сьӧкыдлунъяс, кодъяс йитчӧмаӧсь международнӧй обстановкаӧд, коді артмис сэки. Тайӧ сьӧкыдлунъясыс тіянлы гӧгӧрвоанаӧсь пояснениеястӧг.

Но век жӧ 1940 вося план тыртӧм виччыссьӧ, весиг осторожнӧ арталӧмӧн, 13,6 миллиард шайт вылӧ содӧмӧн либӧ 11 прочент вылӧ унджык 1939 во серти. Татчӧ, дерт, оз пыр Украина да Белоруссия рытыввын областьясса да выль сӧветскӧй республикаясса промышленность.

Таво ми имеитам определеннӧй сдвигъяс металлургия да угольнӧй промышленность уджын. Металл сывдӧмлӧн да изшом перйӧмлӧн содӧм мунӧ дугдывтӧг.

Например, изшом перйӧм кольӧм вося соответствующӧй тӧлысьяс серти составитіс:

июль	120 прочент
август . . .	114,3 прочент
сентябрь .	116 прочент

Тӧдчана успехъяс шедӧдіс цветнӧй металлургия.

Вообще, ёртъяс, тайӧ волы мӧд джынйын эм тӧдчана кыптӧм миян тяжелӧй индустриялӧн сылӧн став разветвлениеяс кузя.

Удовлетворительнӧя уджаліс лёгкӧй промышленность.

Уналыда новостройкаясысь ме кӧсъя пасйыны сӧмын кыкӧс, кодъяс пырисны нин лэдзан кадколастӧ. Первойыс—сійӧ Угличскӧй гидростанция 110 сюрс киловатт вылӧ. Сійӧ лэдзсьӧ скромнӧя, кӧть кык пӧв вевтыртӧ Волховстрой. Тайӧ станцияыс лоӧ серьёзнӧй вкладӧн центральнӧй районлӧн, торйӧн—Москвалӧн энергетическӧй овмӧсӧ да содтас Волгалысь джуджта Иваньковскӧй плотинасянь километр 200 вылӧ увлань.

Мӧдыс—Чирчикскӧй гидростанция Узбекистанын первой ӧчередлӧн мощностьӧн 43 сюрс киловатт. Тайӧ станцияслӧн база вылын строитӧма азотнӧй завод, коді кутас перйыны азот ваысь да воздухысь. Буретш тайӧн тӧдчымӧн разрешайтсьӧ среднеазиатскӧй сӧветскӧй республикаясса хлопковӧй муяслы удобрениеяслӧн проблема, а транспорт избавитчас соответствующӧй перевозкаясысь.

Миян железнодорожнӧй транспорт справитчис уджӧн да успешнӧя пӧртіс олӧмӧ чрезвычайнӧй заданиеяс.

Не этша достижениеяс имеитӧ и видзму овмӧс, кӧть вегетационнӧй условиеяс серти 1940 во вӧлі сылы вывті капризнӧйӧн.

Тулысын нюжалӧм кӧдзыдъяс повелительнӧя требуйтісны кӧдза вывті дженьыд срокъясӧн нуӧдӧм. Миян колхознӧй крестьянство удовлетворительнӧя справитчис тайӧ могнас.

Колӧ веськыда шуны, мый сійӧ техникатӧгыс, кодӧн насытитӧма социалистическӧй видзму овмӧс, вӧлі эськӧ позьтӧм венны природалысь капризъяс. И результатыс тыдалӧ: таво миян лоис бур урожай. Зерновӧйяслӧн валӧвӧй сбор матысмӧ 7 миллиард пудйӧ.

Видзму овмӧслӧн успехъяс нагляднӧя иллюстрируйтсьӧны сельскохозяйственнӧй выставкаӧн, коді таво вӧлі нӧшта ёнджыка массӧвӧй, нӧшта паськыдджыка петкӧдліс колхознӧй производстволысь уналыда отрасльяс.

Кольӧм во кӧ ми имеитім 196.743 участникӧс, то таво налӧн лыдыс содіс 327.556-ӧдз. На лыдын 348 МТС, 19.730 колхоз, 951 совхоз, 15.118 колхознӧй животноводческӧй ферма, видзму овмӧсса 286.994 передовик.

45 район пыдди—1939 вося выставка вывса участникъяс пыдди—Главвыставкомлы ковмис вынсьӧдны 252.

Нӧшта ёнджыка замечательнӧй сійӧ факт, мый первойысь выставка вывса участникъясӧн лоисны крайяс да областьяс ставнас, кодъяс тыртісны содтӧдӧн установитӧм показательяс куим во чӧжӧн нянь, животноводство кузя да срокысь водз тыртісны ассьыныс обязательствояс государство водзын.

Видзму овмӧсын торъя областьясӧн да крайясӧн шедӧдӧм успехъяс йылысь висьталӧны татшӧм даннӧйяс.

1940 вося выставка вывса участникъясӧн лоисны: Краснодарскӧй край кузя—быд витӧд МТС, Орджоникидзевскӧй крайын—быд куим колхозысь ӧти, Запорожскӧй область представитіс выставка вылӧ сельскохозяйственнӧй артельяслысь джынсӧ.

Тавося выставка украситісны выль уна сюрс стахановецъяслӧн, колхознӧй производство вывса талантливӧй организаторъяслӧн

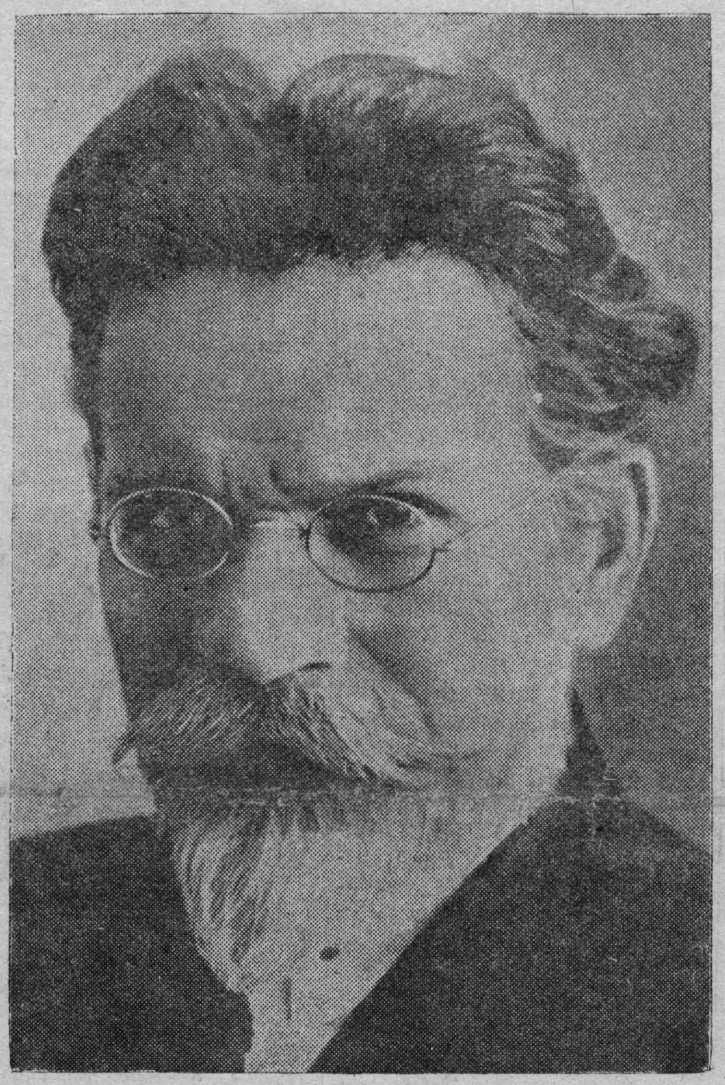

делӧяс да достижениеяс. Рекорднӧй урожайяс, молодняк веслӧн содӧм да удойяс, кодъясӧс получитӧма наӧн, ылӧдз вевтыртісны найӧс, кодъяс демонстрируйтсисны павильонъясын 1939 воын.

Мӧдарӧ, Западнӧй Европаын тавося природнӧй капризъяс, а сідзжӧ и война ёна чинтісны урожай. И сэні мог—вердны населениеӧс являйтчӧ медся серьёзнӧй проблемаясысь ӧтиӧн.

Но неурожайӧн поразитӧма и сійӧ европейскӧй странаясӧс, кодъяс оз участвуйтны войнаын.

Промышленность развивайтчӧмлӧн гырысьджык ӧдъяс могысь Сӧветскӧй правительство примитіс таво вель уна особӧй мераяс.

Сідз, СССР-са Верховнӧй Сӧвет Президиумлӧн 1940 во июнь 26 лунся Указӧн пыртӧма кӧкъямыс часа уджалан лун да сизим лунъя вежон шестидневка пыдди, запретитӧма самовольнӧ мунӧм предприятиеясысь да учреждениеясысь да с. в.

СССР-са Верховнӧй Сӧвет Президиумлӧн 1940 во июль 10 лунся Указӧн определитӧма наказаниеяс недоброкачественнӧй да некомплектнӧй продукция лэдзӧмысь.

Тіянысь быдӧнлы, ёртъяс, должен лоны гӧгӧрвоана, мый став тайӧ Указъясыс преследуйтӧны ӧти цель—лӧсьӧдны тырыйӧ пӧрадок производствоын, шедӧдны сылысь планомернӧй кыптӧм. Татӧг оз вермы развивайтчыны да ӧдйӧ кыптыны миян промышленность. А босьтны кӧ тӧдвылӧ ӧнія кадся международнӧй обстановка, то нӧшта ёнджыка лоӧ тыдалана тайӧ Указъясыслӧн коланлуныс да целесообразностьыс.

Бӧръя лунъясӧ вӧлі наградитӧма 9 конструкторӧс, кодъяслы присвоитӧма „Социалистическӧй Удж вывса Герой“ звание. Тайӧ фактыс, ёртъяс, имеитӧ зэв ыджыд тӧдчанлун. Сійӧ висьталӧ миян странаын конструкторскӧй мысльлӧн вылын развитие йылысь. И вот ӧні миянлы колӧ закрепитны конструкторскӧй мысльлысь тайӧ достижениеяссӧ качественнӧй бур изделиеясӧн.

Сӧветскӧй правительстволӧн гырысь мероприятиеяс лыдӧ пырӧ государственнӧй трудовӧй резервъяс лӧсьӧдӧм, мыйӧн решайтсьӧ социалистическӧй строительстволӧн зэв важнӧй проблемаясысь ӧти.

Капиталистическӧй страна-наясын оз ковмы задумывайтчыны трудовӧй резервъяс лӧсьӧдӧм вылын. Сэні пыр эм уджлӧн зэв ыджыд резервнӧй армия—уджтӧмалысьяс. Бӧръя кык дас во чӧжӧн, кузь кадся кризисъяскӧд йитӧдын, тайӧ армияыс содіс нӧшта ёнджыка.

Та вӧсна капиталистическӧй странаясын колӧ думайтны не трудовӧй резервъяс лӧсьӧдӧм йылысь, а сы йылысь, медым кыдзкӧ используйтны уджтӧмалысьяслысь кӧть нин неыджыд юкӧн, сетны налы кутшӧмкӧ удж. Уджтӧмалысьяслӧн армия—сійӧ неприятнӧй, зэв опаснӧй горючӧй материал капиталистическӧй мирлы.

Но капиталистическӧй странаясын, уджтӧмалӧм эмлун дырйи, ӧнія кадӧ ылӧдз абу благополучнӧ квалифицированнӧй рабочӧй вынъяслӧн резервъяскӧд делӧ. Например, Англияын — капитализмлӧн классическӧй странаын—явӧ оз тырмыны высококвалифицированнӧй рабочӧйяс. Тайӧ зарни фондсӧ капиталистъяс непредусмотрительнӧя таргайтісны кризиснӧй воясӧ.

Сӧветскӧй Союзын важӧн быръӧдӧма уджтӧмалӧм. Ӧдйӧ развивайтчӧ социалистическӧй промышленность. Рабочӧй вынлысь резервъяс каръясын помалӧма, а сылӧн сиктысь воӧм чиніс. Революцияӧдз рӧзӧритчысь крестьянство быд во торйӧдліс миллионъясӧн йӧзӧс, кодъяс мунлісны карӧ корсьны удж. Ӧні колхознӧй крестьянстволы, весиг мыйдакӧ добросовестнӧй удж дырйи, обеспечитӧма бедатӧг существуйтӧм. И та вӧсна колхознӧй сикт оз нин торйӧд стихийнӧя рабочӧй вын, коді колӧ промышленностьлы.

Миян промышленность да видзму овмӧс развивайтчӧны социалистическӧй, планӧвӧй подувъяс вылын. Государство распоряжайтчӧ миян став материальнӧй фондъясӧн да деньгаясӧн, сійӧ планируйтӧ производство средствояс да финансъяс.

Но миян вывті тырмытӧма пӧртсис олӧмӧ рабочӧй вын планируйтӧм, коді являйтчӧ производстволӧн главнӧй, решающӧй составнӧй юкӧнъясысь ӧтиӧн. Весиг кӧть эмӧсь производстволӧн став элементъяс, а рабочӧй вын абу, то некутшӧм производство оз артмы, производстволӧн став элементъяс рабочӧй вынтӧг кольӧны кулӧмӧн.

(Помсӧ видзӧд 2 ли стб.).

117

СӧВЕТСКӦЙ ВЛАСТЬЛЫ 23 ВО

Большой театрын торжественнӧй заседание вылын М. И. КАЛИНИН ёртлӧн доклад

1940 вося ноябрь 6 лунӧ

(ПОМ. ЗАВОДИТЧӦМСӦ ВИДЗӦД ПЕРВОЙ ЛИСТБОКЫСЬ).

Квалифицированнӧй рабочӧйяслӧн тырмытӧм, торйӧн нин сьӧкыд индустрия отрасльясын, тормозитліс миянлысь водзӧ муныс. Тайӧс арталӧмӧн, Сӧветскӧй правительство заводитіс лӧсьӧдны трудовӧй резервъяс, организованнӧя подготовитны рабочӧй вын, коді оз тырмы социалистическӧй промышленностьлы. Государственнӧй трудовӧй резервъяс лӧсьӧдӧм йылысь СССР-са Верховнӧй Сӧвет Президиумлысь Указ олӧмӧ пӧртӧм, ремесленнӧй училищеясын да фабрично-заводскӧй обучение школаясын квалифицированнӧй рабочӧйясӧс государство щӧт весьтӧ подготовитӧм обеспечитас миян промышленностьлысь водзӧ неуклоннӧя быдмӧм.

Характерныс, мый иностраннӧй газетъясысь ӧтиын, кӧні, кыдзи и став буржуазнӧй прессаын, сӧветскӧй властьлӧн став мероприятиеяс дінӧ относитчӧны не зэв доброжелательнӧя, пыр зільӧны охаивайтны ставсӧ, мый вӧчсьӧ сӧветскӧй властьӧн,—тайӧ газетас гижисны, мый тайӧ мероприятиесӧ олӧмӧ нуӧдӧмӧн Сӧветскӧй Союз промышленность юкӧныс лоас первокласснӧй странаӧн. Татшӧм торъяссӧ ми ог частӧ кылӧ миян врагъяслысь.

Миян партийнӧй, профсоюзнӧй, комсомольскӧй да хозяйственнӧй организацияслӧн обязанность став способъясӧн отсавны государственнӧй трудовӧй резервъяс лӧсьӧдӧмлы.

Ёртъяс, ме висьталі нин тіянлы, мый тайӧ вонас внешней событиеяс имеитісны влияние и миян экономика вылӧ. Да и кыдзжӧ налы вӧлі не влияйтны! Тырмана вспомнитны, мый кольӧм вося декабрь 1 лунсянь заводитчис война Финляндиякӧд, коді требуйтіс миянлысь тӧдса усилиеяс.

Ті тӧданыд, мый природалӧн вынъяс тані вӧліны ставнас сӧветскӧй войскалы паныд. Мунны позьтӧм вӧръяс, нюръяс, джуджыд лымъяс, морозъяс, кодъяс пӧшти став кампание чӧж вӧліны 40 градус уровеньын, мешайтісны миянлысь военнӧй техника тырвыйӧ применитӧмлы.

Но сӧветскӧй войска петкӧдлісны, мый налы збыльысьсӧ препятствиеяс абу. Куим тӧлысь бӧрын Финляндия должен вӧлі кырымавны мир условиеяс вылын, кодъясӧс предложитӧма Сӧветскӧй Союзӧн.

Тайӧ войнаыс эз на аддзы ассьыс летописецӧс. И вообще миян зэв этша гижӧма финскӧй кампания кадӧ миян частьяслӧн да торъя йӧзлӧн замечательнӧй, исключительнӧ героическӧй подвигъяс йылысь.

Продажнӧй буржуазнӧй пресса клеветайтіс Краснӧй Армия вылӧ. Но, медбӧрын, уна корреспондент должен вӧлі распишитчыны да засвидетельствуйтны сійӧ жӧ буржуазнӧй прессаын, мый найӧ сетлісны лӧжнӧй корреспонденцияяс, медым опорочитны Краснӧй Армияӧс. Ме чайта, миян военнӧй ведомство постарайтчас восстановитны печатьын тайӧ войналысь збыль картинасӧ.

Финскӧй кампанияысь наградитӧма орденъясӧн, медальясӧн да отличиелӧн мукӧд знакъясӧн уна воинскӧй частьясӧс, уна дас сюрс боецъясӧс, командиръясӧс, политработникъясӧс да сылысь мукӧд участникъясӧс. Дерт, наградитӧм вылӧ достойнӧйяс вӧліны тӧдчымӧн, унджыкъ. Та йылысь висьталісны асьныс наградитӧмъяс орденъяс получитігӧн. 405 мортлы присвоитӧма „Сӧветскӧй Союзса Геройлысь“ звание. А тайӧ миян—высшӧй награда, коді сетсьӧ исключительнӧй подвигъясысь.

Тайӧ ӧти лыдпасъясыс нин висьталӧны миян Краснӧй Армиялӧн доблесть да героизм йылысь. Сідзкӧ, сійӧ радейтӧмсӧ, кодӧн пользуйтчӧ миян Краснӧй Армия буквальнӧ став население пӧвсын, кыдзи аддзанныд, тырвыйӧ оправдайтӧма народ водзын.

Ёртъяс, тайӧ воын тӧдчымӧн содіс Сӧветскӧй Союзлӧн территория да населениелӧн лыд миян дінӧ куим республикаӧн—Эстонияӧн, Латвияӧн да Литваӧн ӧтлаасьӧм щӧт весьтӧ. Тайӧ ӧтлаасьӧмыс зэв характерныс. Ме личнӧ историяын ог тӧд татшӧм примеръяссӧ.

Кызь во господствуйтісны капиталистическӧй кликаяс Эстонияын, Латвияын да Литваын. Кызь во найӧ нуӧдісны агитация, асланыс народъяслы Сӧветскӧй Союз дінӧ лӧглун йиджтыны зільӧмӧн. И век жӧ вайӧ эз вермыны пӧдтыны тайӧ народъясыслысь Сӧветскӧй Союз дінӧ симпатиялысь джуджыд чувствояс.

Эстонияса, Латвияса да Литваса вӧвлӧм правительствояс, кодъяс фактически эз имеитны народын опора, долженӧсь вӧлі уступитны места народнӧй правительствояслы. А тайӧ правительствоясыс, асланыс народъяслысь воля выполняйтӧмӧн, шыӧдчисны Сӧветскӧй правительство дінӧ корӧмӧн СССР дінӧ ӧтлаалӧм йылысь. Конечнӧй результатыс сэтшӧм: Эстония, Латвия да Литва талун являйтчӧны великӧй Сӧветскӧй Союзса полноправнӧй республикаясӧн.

Со тіянлы СССР дінӧ тайӧ странаясса народъяслӧн симпатия джуджыд чувстволӧн конкретнӧй проявление.

Тайӧ жӧ воын вӧлі исправитӧма ыджыд исторической несправедливость—Бессарабия воссоединитӧма Сӧветскӧй Союзкӧд.

Колӧ тӧд вылӧ ускӧдны румынскӧй бояралысь да капиталистъяслысь став вероломностьсӧ. Кольӧм мировӧй войнаын Россия вӧлі Румыниялӧн союзникӧн. Русскӧй войска тышкасисны румынскӧй фронт вылын, румынъясӧс германскӧй войскаысь дорйӧмӧн. А вот кор миян рабочӧйяс да крестьяна воисны власть бердӧ, румынскӧй бояра да капиталистъяс, миян временнӧй военнӧй слабостьӧн воспользуйтчӧмӧн, захватитісны миян территориялысь юкӧн.

Öні ми бӧр бергӧдім Бессарабия да Севернӧй Буковина, кодӧс населитӧма украинецъясӧн. Лишнӧй сёрнитны, кутшӧм восторгӧн бессарабецъяс да Севернӧй Буковинаса украинецъяс ӧтлаасисны Сӧветскӧй Союз дінӧ. Тайӧс великолепнӧя испытайтісны ас выланыс Краснӧй Армиялӧн миян частьяс, кодъясӧс восторженнӧя встречайтіс тайӧ территорияяс вывса население.

И сідз, ёртъяс, 23 миллион гӧгӧр население ӧтлаасисны тайӧ вонас Сӧветскӧй Союз дінӧ. Найӧ сӧмын на ӧтлаасисны, но кажитчӧ, мый найӧ кыдз бытьӧ важ сӧветскӧй территорияяс. Найӧ получитісны сӧветскӧй гражданстволысь став правояс, Краснӧй Армияын служитны почетнӧй правосянь заводитӧмӧн. А Эстонияса, Латвияса да Литваса армияяс ставнас пырисны Краснӧй Армия составӧ. И ӧти тайӧ фактыс нин петкӧдлӧ, кутшӧм ыджыд, кутшӧм зумыд збыль братствоыс Сӧветскӧй Союзса народъяслӧн. Аддзӧй историяысь кӧть ӧти татшӧм пример!

Ёртъяс, öні война мунӧ великӧй, руководящӧй европейскӧй державаяс костын да нёльӧд во нин мунӧ война Дальней Востокын. Сідзкӧ, война состояниеын находитчӧ пӧшти став мир. Ыджыд государствоясысь фактически сӧмын ӧти Сӧветскӧй Союз находитчӧ войнаысь бокын, стрӧг нейтралитет соблюдайтӧмӧн.

Дерт, сэтшӧм ыджыд война оз вермы не задевайтны нейтральнӧй странаясӧс, кӧть нин сійӧн, мый внешней торговля, этша вылӧ нин, морскӧй, тӧдчымӧн тормозитсьӧ. Но век жӧ, кор пӧшти став мирсӧ шымыртӧма татшӧм войнаӧн, лоны сыысь бокын—сійӧ ыджыд шуд.

Ме должен шуны, мый татшӧм положениеыс оз артмы ачыс аснас. Сійӧ эм миян пытшкӧсса достижениеяслӧн да миян внешней политика успехъяслӧн результат. Сійӧ эм миян руководство деятельностьлӧн результат. А хозяйственнӧй, внешне-политическӧй, военнӧй руководство петӧ Сталин ёртсянь. **(Бурнӧй аплодисментъяс, кодъяс вуджӧны овацияӧ).** Татшӧм ногӧн, ставыс тайӧ сталинскӧй руководстволӧн результат, делӧ.

Ёртъяс, артмӧм международнӧй обстановка оз сет миянлы право лоны развивайтчысь событиеяс безразличнӧя наблюдайтысьясӧн, спокойнӧй видзӧдысьясӧн. Тайӧ обстановкаыс сувтӧдӧ быд сӧветскӧй гражданин водзӧ кывкутана обязанностьяс.

Сӧветскӧй Союз—мирын дзик ӧти социалистическӧй государство. Став история чӧжӧн первойысь уджалысь йӧз имеитӧны настоящӧй рӧдина.

Социалистическӧй рӧдина—кутшӧм сійӧ великӧй кыв! И абу ёнджыка вылын, ёнджыка благороднӧй да святӧй мог, аслад социалистическӧй отчизналы служитан мог дорысь, служитны не кывъясӧн, а делӧясӧн.

Миян первой да медся главнӧй обязанность—сійӧ социалистическӧй рӧдиналысь хозяйственнӧй да обороннӧй вынйӧр водзӧ ёнмӧдӧм. Рабочӧй, колхозник, служащӧй, инженер, артист, писатель, ученӧй—быд сӧветскӧй морт аслас юкӧныс должен пуктыны ассьыс став энергиясӧ да волясӧ, ассьыс став способностьяссӧ да вынъяссӧ сы могысь, медым обеспечитны миян социалистическӧй рӧдиналысь нӧшта ёнджыка дзоридзалӧм, медым кыпӧдны нӧшта вылӧджык вынйӧрсӧ.

Тайӧ и лоӧ миян Союзса народъясӧн международнӧй пролетариат водзын ассьныс долгсӧ олӧмӧ пӧртӧмӧн. Тайӧ и лоӧ коммунизм вӧсна збыль тышӧн.

Коммунизм вӧсна тайӧ тышас миянӧн веськӧдлӧ коммунистическӧй партия, Сталин ёрт. И талун, сӧветскӧй властьлӧн праздник лунӧ, Великӧй Октябрьскӧй социалистическӧй революциялы кызь куим во тыран лунӧ, миян тышлы итогъяс вӧчӧмӧн, ми джуджыд чувствоӧн, восьса сьӧлӧмӧн чолӧмалам миянлысь вождьӧс—великӧй Сталинӧс. **(Бурнӧй овация).**

Мед олас Великӧй Октябрьскӧй социалистическӧй революциялӧн XXIII-ӧд годовщина! **(Аплодисментъяс).**

Мед олас великӧй сӧветскӧй народ! **(Аплодисментъяс).**

Мед олас Ставсоюзса Коммунистическӧй (большевикъяслӧн) партия! **(Аплодисментъяс).**

Мед олас сӧветскӧй народлӧн вождь—великӧй Сталин! **(Бурнӧй дыр нюжалысь овация. Ставӧн сувтӧны. Оркестр исполняйтӧ „Интернационал“. Залын кылӧны чолӧмалана горӧдӧмъяс Сталин ёрт честь кузя).**

◆ ◆ ◆

Великӧй Октябрьскӧй социалистическӧй революциялӧн XXIII годовщина Сыктывкарын. СНИМОК ВЫЛЫН: демонстрантъяс прӧйдитӧны Бабушкинлы памятник бердӧд.

Фото Ермолинлӧн.

Оборона кузя Народнöй Комиссар Сöветскöй Союзса маршал С. К. ТИМОШЕНКО ёртлöн речь

Краснöй площадь вылын 1940 вося ноябрь 7 луно

Красноармеец, командир да политработник, рабочöй, колхозник да интеллигентнöй уджвывса работник ёртъяс, Сöветскöй Литваса, Латвияса, Эстонияса, Бессарабияса да Северноö Буковинаса представитель ёртъяс!

Большевикъяслöн Ставсоюзса Коммунистическöй Партия Центральноö Комитетлöн да Сöветскöй Социалистическöй Республикаяс Союзса Правительстволöн тшöктöм серти, поздравляйта тiянöс Великöй Октябрьскöй социалистическöй революциялöн 23 годовщинаöн.

Ёртъяс! Колис нöшта öти во Сöветскöй Союзса народъяслöн ыджыд созидательноö уджлöн. Кольöм во пырас Великöй Октябрьскöй Социалистическöй Революциялöн историяö—кыдз социализмлöн выль став мирса историческöй победаяслöн во, кодъясöс шедöдöма большевистскöй партиялöн веськöдлöм улын, великöй Сталинлöн мудрöй водительство улын.

Сöветскöй народ, аслас вынъясö ныдiа эскöм чувствоöн, успешнöя пöртö олöмö коймöд сталинскöй пятилеткалысь величественнöй план.

Народноö овмöслöн став юкöнъясын ми пасъям замечательноö успехъяс да достижениеяс.

Быдмöны, ёнмöны да орлывлытöг мунöны водзö миян социалистическöй промышленность да социалистическöй земледелие. Пыр ёнджыка содö вооружение предметъяс, машинаяс, нефть, металл, изшом, паськыда потребляйтан товаръяс да сельскохозяйственнöй продуктаяс вочöм.

Неуклоннöя кыптö удж производительность. Быдлаын ёнмö трудовöй дисциплина. Предприятиеясын да учреждениеясын, совхозъясын да колхозъясын лöсьöдсьö настоящöй большевистскöй порядок. Пыр ёнджыка паськалö стахановскöй движение. Быдмöны миян страна передовöй йöзлöн—вылын удж производительность инициаторъяслöн радъяс.

Миян страна лоис уна пöв ёнджыкöн да могущественнöйöн оборонноö да хозяйственнöй отношениеын.

Ёртъяс! Октябрьлысь кызь коймöд годовщина ми пасъям исключительно сложноö международнöй обстановкаын.

Война босьтö пыр паскыдджык размеръяс, аслас орбитаö выль странаяс, выль государствоясöс да народъясöс шымыртöмöн.

Му шарса населениелöн джынсьыс унджык нин кыскöма тайö бойняö.

Войналöн законъяс суровöйöсь да неумолимöйöсь. Война кöдзö смерть да разрушениеяс. Гибнитöны уна сё сюрс йöз. Бырöдсьöны культуралöн великöлöмаліс сталинскöй авиацияса славноö лётчикъясöс, конструкторъясöс—социалистическöй удж вывса геройясöс да авиационнöй заводъясса рабочöйясöс, кодъяс сетöны Краснöй Армиялы да Военно-Морскöй Флотлы превосходноö воздушноö техника.

Омöль поводдя мешайтiс нуöдны воздушноö парадъяс Сöветскöй Союзса вель уна каръясын. Омöль метеорологическöй условиеяс вöсна (лым да зэр) эз вöвны авиационнöй парадъяс Ленинградын, Хабаровскын, Петрозаводскын, Харьковын, Минскын, Вильнюсын, Биробиджанын, Каунасын, Благовещенскын, Гродноын, Белостокын да мукöд каръясын.

Вель уна каръясын кыдзи, например, Киевын, Выборгын да мукöдлаын, та вöсна воздушнöй парадъяс вöлi нуöдöма сокращеннöй объёмын.

Кыдзи чайтöны, благоприятноö поводдя случайын тайö каръясас, боевöй самолётъяслöн общöй лыдыс, кодъяс участвуйтiсны парадъясын, лоис эськö 8 сюрс единица. (ТАСС).

5 сюрс сайö боевöй самолёт участвуйтiс СССР пасьта воздушнöй парадъясын 1940 вося ноябрь 7 луно

Авиационнöй парадъяс вöлiсны Москва, Рига, Львов, Орёл, Таллин, Черновицы, Воронеж, Киев, Одесса, Архангельск, Мурманск, Севастополь, Тбилиси, Новосибирск, Иркутск, Ереван, Выборг, Красноярск, Чита, Ашхабад, Батуми, Сталинабад, Баку, Алма-Ата, Владивосток, Ростов-на-Дону, Ташкент каръясын да мукöд приграничнöй каръясын.

Различнöй типъяса 5 сюрс сайö самолёт бомбардировщикъяс, истребительяс да шгурмовикъяс да мукöд общöй стройöн лэбисны праздничнöй каръясса площадь весьтi. Машинаяс пилотируйтсисны исключительнöй точностьöн да лётнöй искусствоöн. Уджалысь йöзлысь всеобщöй восхищение кыпöдiсны выль конструкцияа самолётъяс. Воздушнöй парадъясын участвуйтiсны сiдзжö скоростнöй бомбардировщикъяс, кодъяс обладайтöны ыджыд маневренностьöн, высотностьöн да грузоподъёмностьöн. Истребительяс лэбисны тöдчана скоростьясöн.

Сöветскöй народ пöся чолöмаліс сталинскöй авиацияса славноö лётчикъясöс, конструкторъясöс—социалистическöй удж вывса геройясöс да авиационнöй заводъясса рабочöйясöс, кодъяс сетöны Краснöй Армиялы да Военно-Морскöй Флотлы превосходноö воздушноö техника.

Омöль поводдя мешайтiс нуöдны воздушноö парадъяс Сöветскöй Союзса вель уна каръясын. Омöль метеорологическöй условиеяс вöсна (лым да зэр) эз вöвны авиационнöй парадъяс Ленинградын, Хабаровскын, Петрозаводскын, Харьковын, Минскын, Вильнюсын, Биробиджанын, Каунасын, Благовещенскын, Гродноын, Белостокын да мукöд каръясын.

Вель уна каръясын кыдзи, например, Киевын, Выборгын да мукöдлаын, та вöсна воздушнöй парадъяс вöлi нуöдöма сокращеннöй объёмын.

Кыдзи чайтöны, благоприятноö поводдя случайын тайö каръясас, боевöй самолётъяслöн общöй лыдыс, кодъяс участвуйтiсны парадъясын, лоис эськö 8 сюрс единица. (ТАСС).

Цветнöй металлъяс да зöлöта кузя институтса студентъяслöн да преподавательяслöн торжественнöй вечер

М. И. Калинин ёртлöн выступление

Ноябрь 5 луно Ленсоветлöн праздничнöя мичмöдöм театрын вöлi М. И. Калинин нима цветнöй металлъяс да зöлöта кузя московскöй институтса студентъяслöн, профессоръяслöн, преподавательяслöн, рабочöйяслöн да служащöйяслöн торжественнöй вечер, кодöс сиöма Великöй Октябрьскöй социалистическöй революциялöн 23 годовщиналы. Присутствуйтiс 1.000 сайö морт.

Вечер вылын речöн выступитiс присутствуйтысьясöн пöся встретитöм СССР Верховнöй Сöвет Президиумса Председатель М. И. Калинин ёрт. Сiйö поздравитiс институтса коллективöс локтан праздникöн да пожелайтiс водзö успехъяс велöдчöмын да уджын. Калинин ёртлысь яркöй речь вöлi кывзöма зэв ыджыд вниманиеöн.

Ыджыд кыпыдлунöн вечервывса участникъяс примитiсны Сталин ёртлы чолöмалöм.

(ТАСС).

СССР Совнаркомса Председатель да Иностраннöй делöяс кузя Народнöй Комиссар В. М. Молотовлöн Берлинö мунöм йылысь коммюнике

Германскöй правительство коröм серти да иностраннöй делöяс кузя германскöй министр фон-Риббентроплöн Москваö кольöм вося волöм вылö ответöн СССР Народнöй Комиссаръяслöн Сöветса Председатель да Иностраннöй Делöяс кузя Народнöй Комиссар Молотов матыса кадö волас Берлинö, медым кыкнан страна костын существуйтысь дружественнöй отношениеяс рамкаясын, личнöй контакт возобновитöмöн водзö нуöдны да углубитны мнениеясöн онiя вежласьöм.

Октябрьскöй торжествояс Сыктывкарын

Ноябрь 7 луно Сыктывкарса уличъяс вылын водз асывсянь жуисны праздничнöя пасьтасьöм йöз. То сэн, то тан чукöртчалiсны Сыктывкарса уджалысь йöзлöн колоннаяс. Вына репродукторъяс разöдiсны гажа маршлысь шыяс.

Стöч 11 часын заводитчис демонстрация. Трибуна вылын Коми АССР-са правительстволöн руководительяс, ВКП(б) Коми обкомса представительяс, миян республикаса почетнöй йöз. Лыдтöм тшöттöм знаменаясöн, флагъясöн, портретъясöн оръявлытöг мунöны трибуна дiнтi Сыктывкарса рабочöйяс, колхозникъяс, служащöйяс, студентъяс, пионеръяс. Кыпыд „ураöн“ найö вочавидзöны трибуна вывсянь праздничнöй чолöмалöмъяс вылö.

Демонстрация помасьöм бöрын ыджыд оживление вöлi СССР-са Верховнöй Сöветö депутат Михаил Сергеевич Бабушкинлы памятник дорын, кодöс вöлi восьтöма демонстрация заводитчигöн.

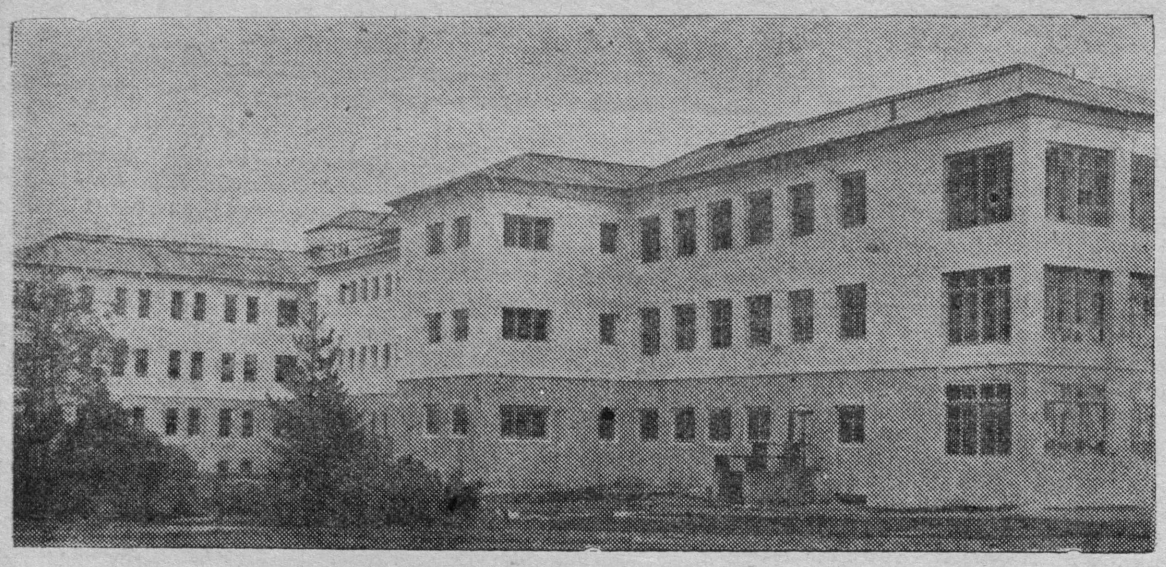

СНИМОК ВЫЛЫН: Сыктывкарса больницалӧн выль здание.

Фото Пельмеговлӧн.

Колхознӧй уджъясысь бокын

Кунибса „Выль сикт“ колхоз таво лыддьыссьӧ сиктсӧвет кузя медся бӧрӧкольччысь колхозӧн. Няньыс ӧнӧдз на абу вартӧма. Государствокӧд поставкаяс кузя абу расчитайтчӧма. Колхозын некытчӧ шогмытӧм трудовӧй дисциплина: удж вылӧ петӧны сёрӧн, луншӧркад гӧгӧр, а унаӧн и дзик оз петавлыны да уджалӧны сӧмын асланыс личнӧй овмӧсын.

А тайӧ колхозын эм комсомольскӧй организация, кӧні лыддьыссьӧ 11 комсомолец. Вын абу ичӧт. Но тайӧ комсомольскӧй организацияыс (секретарьыс Курыдкашина) ньӧти оз занимайтчы производственнӧй вопросъясӧн, оз интересуйтчы колхоз олӧмӧн. Колхознӧй производство вылын уджалӧ сӧмын 4 комсомолец. Но и найӧ оз ставӧн петкӧдлыны стахановскӧй уджлысь примеръяс. Со кӧть босьтны мӧд да коймӧд номера бригадаса бригадиръясӧс Павел Старцевӧс да Григорий Шишкинӧс. Кыдз комсомолецъяслы да колхознӧй уджӧн веськӧдлысьяслы, колӧ эськӧ вӧлі пуктыны став вын, медым котыртны бригадаясын стахановскӧй удж, а найӧ сы пыдди весиг удж вылас оз волывны: войясын чери кыйӧны, а луннас узьӧны. А уборка дырйи П. Старцев, медся пӧсь да бур кадас, пув да тшак вотіс.

Комсомольскӧй организация став тайӧ фактъяссьыс ӧнӧдз на сулалӧ бокын, эз сувтӧдлыв аслас собраниеяс вылын на йылысь вопрос.

Колхозын эмӧсь и стахановецъяс, кыдз комсомолецъяс А. В. Тырбылев (тракторист) да А. В. Старцев. Но налысь примеръяссӧ комсомольскӧй организация оз пропагандируйт, оз нуӧд некутшӧм удж выль стахановецъясӧс воспитайтӧм кузя.

Комсомольскӧй организациялӧн эм ыджыд позянлун примитавны аслас радъясӧ уна выль членъясӧс, но несоюзнӧй томйӧз пӧвсын некутшӧм воспитательнӧй удж оз мун. Тайӧ абу и дивӧ. Некутшӧм воспитательнӧй удж оз нуӧдсьы налӧн и асланыс организация пытшкын. Унджык комсомолецыс оз лыддьыны газетъяс ни книгаяс. Некод оз занимайтчы политическӧй образованиеӧн. Общественнӧй удж некод оз выполняйт.

Тась тыдалӧ, мый „Выль сикт“ колхозса комсомолецъяс ньӧти на эз перестроитны ассьыныс уджсӧ ВЛКСМ ЦК XI пленум решениеяс серти, оз пӧртны олӧмӧ XIV-ӧд Коми областнӧй комсомольскӧй конференциялысь постановлениесӧ. Водзӧ тайӧс терпитны оз позь. „Выль сиктса“ комсомольскӧй организациялы колӧ решительнӧя бурмӧдны ассьыныс союзнӧй и производственнӧй уджсӧ, отсавны колхозлы петны водзынмунысь радъясӧ.

Н. Ситкарев.

Мый оз интересуйт комсомолецъясӧс

Помасис первой четверть. Сыктыв районса унджык школаясса учительяс да велӧдчысьяс став серьёзностьӧн, упорствоӧн босьтчисны уджӧ выль велӧдчан воын. Но эз быд школаын. Межадорса НСШ-лӧн 1-ой четверть помын успеваемость составитіс 67,2 прочент. Торйӧн улын успеваемость 5-7 классъясын. Например, 7„в“ класслӧн 46,7 прочент. Школаын 400 велӧдчысь пиын сӧмын 2 отличник да 42 ударник.

Школьнӧй комсомольскӧй организация дзик ниӧм эз вӧч сы кузя, медым 1-ой четвертьын велӧдчан волӧн первойя лунъяссянь мобилизуйтны комсомолецъяслысь, велӧдчысьяслысь став внимание велӧдчӧм гӧгӧр. Комсомолецъяс веськыда миритчисны школаын неуспеваемостькӧд, улын дисциплинакӧд. Первой четвертьын вӧлі кык собрание и некоднан вылас эз сёрнитлыны велӧдчӧм состояние йылысь.

Мӧд четвертьын добитчыны, медым ни ӧти велӧдчысь эз ло неуспевающӧйӧн. Ӧні жӧ мобилизуйтны успеваемость кыпӧдӧм да дисциплина бурмӧдӧм гӧгӧр став внимание.

РОЧЕВ.

Первой вылазка

Чапаев нима отрядысь 18 пионер колян выходнӧй луно ветлісны первой лыжнӧй вылазка вылӧ. Школаысь петӧм бӧрын найӧ мунісны кар сайӧ, кӧртуй насыпь вылӧ. Ставӧн ӧтитӧг лыжияс вылын кайисны джуджыд насыпь вылӧ. Зэв доволенӧсь лоисны, мый ставӧн вермисны венны лыжи вылын этаттшӧм джуджыд насыпь. Сэсся заводитісны гажаа исласьны. Первой ляпкыдджыкинсянь, а сэсся и медся джуджыдінӧдыс.

Первойӧн исковтісны Юрий, Коля да Федя. Со... Юрий, сійӧ гӧра помас нин „пурс!“ усис лым пиӧ. Насыпь вылын сулалысьяс обсуждайтісны, мыйла усис Юрий. Сэк кості Юрий кайӧма нин на дінӧ да ачыс объясняйтӧ:

— Первойысь на исковті татшӧм крутінӧдыс...

Сэсся ставӧн сёрнитісны, кыдзи колӧ исковтны чойгорув: туша водзӧ копыртӧмӧн, кокъяс пидзӧсын кусыныштшӧмӧн.

Юрий исковтіс мӧдысь. Эз усь! Кутшӧм лӧсьыда исковтіс! Сы бӧрся исковтісны ставӧн, очередӧн.

Эз вермы терпитны Агнюша Васькина да ляжмыдикин, кысянь сійӧ пыр на ислаліс, эновтӧмӧн, мӧдіс тшӧтш исласьны мукӧдъяс бӧрся джуджыдінті.

А Витя Цивилев аддзӧма естественнӧй трамплин. Восхищениеӧн сійӧ ошйысьӧ:

— Колян во ми татшӧмсӧ школа дінӧ тӧвбыд стрӧитім да мыйлакӧ эз и артмыв, а тані со кутшӧм лӧсьыд. Локтӧй!.. Регыд ислалӧмлаыс „трамплин“ вылысь кутісны тыдавны турун коръяс, ляпкыд на лымйыс да.

Пионеръяс дыр на ислалісны, некодлы вӧлі абу окота мунны гортъясӧ.

Лыжнӧй вылазкаяс, исласьӧмъяс, походъяс—намечайтӧны Чапаев нима отрядса пионеръяс нуӧдны таво тӧлын. Быд пионер кутас бура исласьны лыжи вылын.

И. К.

Сыктывкарса 12-ӧд средней школа, 5„ б“ класс.

Октябрьскӧй праздник встретитісны выль победаясӧн

Замечательнӧй победаясӧн встретитісны Октябрьлысь XXIII годовщина Пустӧшса крахмальнӧй заводысь рабочӧйяс. Октябрьскӧй производственнӧй план найӧ тыртісны содтӧдӧн.

Картофель переработайтӧм кузя задание завод выполнитіс 185,9 прочент вылӧ, а кос крахмалэдзӧм кузя—131,4 прочент вылӧ.

С. Т.

*

Руч маслосырзаводса коллектив воысь воӧ выполняйтӧ производственнӧй программа да систематическӧя кыпӧдӧ сырлысь качество.

Таво во заводитчигӧн работникъяс сетлісны кӧсйысьӧм выполнитны вося план Октябрьлӧн XXIII годовщина кежлӧ. Налӧн кывъяс эз торъявны делӧсь. Ноябрь 1 лун кежлӧ сыр вӧчӧм кузя вося задание выполнитӧма 101,6 прочент вылӧ.

Мастер стахановец Ушаков ёрт, аслас основнӧй заработок да премиальнӧй кындзи, получитіс 800 шайт содтӧд заработок.

И. Шубин.

Кулӧмдін район.

Англо-германскӧй война

Германскӧй юӧртӧмъяс

БЕРЛИН, 6. (ТАСС). Германскӧй информационнӧй бюро юӧртӧ, мый Лондон да Луввыв Англия вылӧ налётъяс дырйи вӧлі жугӧдӧма продовольственнӧй складъяс, железнодорожнӧй сооружениеяс да набережнӧйяс. Бурмӧм метеорологическӧй условиеяс вӧсна тӧрыт луннас вӧлі уна воздушнӧй бой английскӧй да германскӧй истребительяс костын. Некымын час чӧжӧн вӧлі уськӧдӧма противниклысь 21 истребитель. Германскӧй авиация вошtіс 6 истребитель.

Тӧрыт луннас германскӧй бомбардировщикъяс успешнӧя атакуйтісны кык сторожевӧй судно Пентлэнд-Ферс дінын, Шотландиялӧн войвыв побережье дінын. Установитӧма, мый ӧти судно вӧйис.

Английскӧй юӧртӧмъяс

ЛОНДОН, 6. (ТАСС). Официальнӧ юӧртсьӧ, мый кольӧм войын германскӧй авиация эз вӧч гырысь налётъяс Англия вылӧ. Германскӧй бомбардировщикъяслӧн соединениеяс шыбытісны бомбаяс асыввыв Шотландияын, Центральнӧй Англиялӧн графствоясын да Лондонскӧй районын. Жертваяслӧн лыд тӧдчытӧм. Бомбардировкаӧн преимущественнӧ повредитӧма керкаяс. Тайӧ войын Лондон пережитіс медся дыр кыссяна воздушнӧй тревогаясысь ӧтиӧс.

Английскӧй авиация ноябрь 5 лунсянь 6 лунлы паныда войын выльысь бомбардируйтіс Германиялысь военнӧй объектъяс да Германияӧн оккупируйтӧм территорияяс вылысь портъяс.

Китайын военнӧй действиеяс

Луввыв Китайын

Гуанси провинция рытыв-луввылын китайскӧй войска босьтісны горнӧй проход Лунчжоуысь 30 километр сайын.

Гуандун провинцияын китаецъяс ноябрь 3 луно босьтісны ӧти пункт Сяолунысь луввылын.

Центральнӧй Китайын

Чжэцзян провинция войвылын китайскӧй войска мунышtісны Сяошаньлань.

Войвыв Китайын

Китайскӧй войска атакуйтісны японскӧй гарнизонъяс шоссейнӧй туй вылын, коді муно Цзиньчэнысь (Шаньси провинция асывлунвылын) Хэнань провинция войвыв юкӧнӧдз.

Тӧдтӧм национальнӧй принадлежностя самолётъяӧн югославскӧй территория бомбардируйтӧм

БЕЛГРАД, 6. (ТАСС). Югославскӧй телеграфнӧй агентство передайтӧ татшӧм официальнӧй юӧртӧм: „Ноябрь 5 луно 13 час 40 минут да 15 час 10 минут костын иностраннӧй самолётъяс куимысь мычысьлісны миян территория весьтын, да, Битоль весьтті лэбигӧн, шыбытісны кар вылӧ 21 бомба, 19-ыс на пӧвсысь взорвитчисны. Имеитчӧны человеческӧй жертваяс—9 виӧм да 21 ранитӧм. Бомбардировкаӧн вӧчӧма сідзжӧ тӧдчана материальнӧй ущерб. Пыр жӧ вӧлі примитӧма чорыд мераяс сы могысь, медым противодействуйтны став военнӧй средствоясӧн миянлысь границаяс нарушитны став зільӧмъяслы да миян территория вылӧ нападениеяслы. Места вылӧ выстӧма экспертъяслысь комиссия. Сы бӧрын, кыдз комиссия нуӧдас расследование, королевскӧй правительство предпримитас соответствующӧй мераяс“.

Африкаын война

ЛОНДОН, 6. (ТАСС). Рейтер агентство Наиробиысь передайтӧ английскӧй воздушнӧй вынъяслӧн командованиелысь татшӧм коммюнике: „ноябрь 3 да 4 лунъяс чӧжӧн южно-африканскӧй воздушнӧй вынъяс бомбардируйтісны Негилли (Абиссиния), кӧн вӧлі пасйӧма индӧм объектъясӧ бомбаяслӧн веськыда веськалӧмъяс. Сыысь кындзи, вӧлі вӧчӧма джуджыд разведывательнӧй полётъяс Абиссиния да Итальянскӧй Сомали весьтын“.

Танжерлысь международнӧй статут бырӧдӧм

ВИШИ, 6. (ТАСС). Вишиса иностраннӧй кругъясын, Танжерскӧй зонаса международнӧй статут бырӧдӧм йылысь сёрнитӧмӧн, индӧны, мый Франция да Италия ӧткажитчисны асланыс правояс ысь Испаниялы пӧльза вылӧ.

Отв. редактор С. А. ПОПОВ.

Адрес редакции: г. Сыктывкар, Дом печати, 1-й этаж, комната № 3—6, редакция газеты «Коми комсомолец». Телефон: 5—01.

Ц8094 Типография НКИП Коми АССР г. Сыктывкар.